

ॐ
संस्कृतभारती (उत्तरतमिलनाडु)

पत्राचारद्वारासंस्कृतम्

परीक्षा - शिक्षा

कालावधि: - होरात्रयम्

अङ्काः - १००

कटकमासः - शुभकृतसंवत्सरः ५१२४

जूलै- 2022



॥ उत्तिष्ठत, जाग्रत, प्राप्य वरान्निबोधत ॥

नाम (Name in English) _____

(Full name with initials/surname as it should appear in the certificate.)

पञ्जीकरण- सङ्ख्या (Regn. No) _____

जङ्गमदूरवाणी सं (Mobile No) _____

Email id _____

वास-सङ्केतः (Res. Address with Pin code) _____

Instructions :

1. Write the answers on a long size ruled paper. Mention your name and other details given above in the answer sheet before answering the questions. Mention the question number and write the answers only.
2. A printout of the question paper may also be taken for writing answers wherever space is provided.
3. Before sealing the answer paper in an envelope, take a scanned copy of the same and send the PDF copy to your WhatsApp group coordinator.
5. Write your **Name, Reg. no., phone no. and Name of Course** on the reverse of the envelope and send it by courier / speed post / dunzo to the address given below.

Sanskrita Bharati, 'SEVA'

Old no 79, New no. 56, 3rd Floor,

Dr. Alagappa Road, Purasawakkam,

Chennai – 600 034.

The Hard copy should reach us within **3-6 days** for Inland residents and 6-14 days for those residing outside India.

6. This is NOT an open book examination. If the examiner notices that any answers have been copied, then no marks will be given for those questions. Moreover, the grade of the student will be reduced (for example, from A grade to B grade). So, please be honest with yourself in taking this examination! शुभमस्तु ॥

प्रथमो भागः
(उत्तराणि अत्र एव लिखत)

I (अ) अधः दत्तानां कृदन्तानाम् इतरे वचनरूपे लिखत ।

(6)

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
१) धावितवती	_____	_____
२) _____	_____	स्मरणीयानि
३) लिखन्त्यै	_____	_____
४) _____	_____	खादतः
५) लम्बमानेन	_____	_____
६) _____	_____	नमन्तीषु

(आ) आवरणे दत्तस्य क्रियापदस्य उचितं शतृ-प्रत्ययान्तं रूपं लिखत ।

(6)

- १) _____ यानात् यात्रिकः न अवतरेत् । (चलति)
- २) चर्चा _____ महिलानां नामानि न जानामि । (करोति)
- ३) करुणां _____ शम्भौ भक्तिः कर्तव्या । (वर्षति)
- ४) _____ गायकाय जलम् आवश्यकम् । (गायति)
- ५) अम्बा गीतं _____ पाकं करोति । (शृणोति)
- ६) वसन्ते _____ कोकिलानां ध्वनिः वने सर्वत्र व्याप्तः । (कूजति)

(इ) दत्तस्य क्रियापदस्य शानच्-प्रत्ययान्तं रूपं रिक्तस्थाने लिखत ।

(6)

- १) वैज्ञानिकाः _____ नक्षत्राणि अवलोकन्ते । (प्रकाशते)

- २) _____ भिक्षुक्याः मुखे सन्तोषः दृश्यते । (भुङ्क्ते)
- ३) _____ शालिन्या सह अहं क्रीडाङ्गनं गच्छामि । (रमते)
- ४) _____ छात्रेषु गणेशः बुद्धिमत्तमः । (स्पर्धते)
- ५) " इदानीं वर्तते " इत्यतः _____ कालः । (वर्तते)
- ६) देवं _____ पुत्रान् दृष्ट्वा जनकः हृष्टवान् । (वन्दते)

(ई) सति-सप्तमी प्रयोगं कृत्वा वाक्यानि लिखत । (त्रीणि) (3)

१) यदा राधा ध्यायन्ती आसीत् तदा श्रीकृष्णः आगतः ।

२) यदा चन्द्रः उदयमानः भवति तदा कुमुदं विकसति ।

३) यदा बालकः क्रीडितवान् तदा वृष्टिः अभवत् ।

४) अतिथयः आगताः । उत्सवस्य आरम्भः अभवत् ।

II (अ) सन्धिं कृत्वा सन्धिनाम लिखत । (पञ्चानाम्) (5)

- १) बलात् + इव २) जगत् + छत्रम् ३) तपस्विन् + एहि ४) सौभद्रः + द्रौपदेयाः
 ५) महेश्वासाः + भीमार्जुनसमाः ६) महती + चमूम् ७) तस्मात् + मनुष्येषु ८) धर्म्याद् + हि

पदम्

सन्धिनाम

१) _____

२) _____

३) _____

४) _____

५) _____

आ) सन्धिं विभज्य सन्धिनाम लिखत | (पञ्चानाम्) (5)

- १) दिक्पालः २) ज्ञानिनस्तत्त्वदर्शिनः ३) महदस्ति ४) य एनम्
५) वाक्छरः ६) श्वेतैर्हयैः ७) चक्रिण्ढौकसे ८) अस्माकं तु

सन्धि-विभागः

सन्धिनाम

- १) _____ + _____
२) _____ + _____
३) _____ + _____
४) _____ + _____
५) _____ + _____

III (अ) एतानि पदानि उपयुज्य वाक्यानि रचयत | (पञ्चानाम्) (5)

- १) करणीयानि २) आगतवन्तौ ३) परित्यज्य ४) नृत्यन्ती ५) डयते ६) श्रोतुम्

१) _____

२) _____

३) _____

४) _____

५) _____

(आ) उचितं कृदन्तरूपं / लकाररूपं लिखत | (दशानाम्) (5)

- १) श्वस्तन-कार्यक्रमः कदा _____ ? (आ+ रभ् - लृट्)

- २) क्षाल् (ल्यप्) _____
- ३) पितामहः _____ अस्ति । (शीङ् - शानच्)
- ४) त्यज् (तव्यत्) _____
- ५) मित्रस्य आगमने विलम्बः _____ । (अस् - विधिलिङ्)
- ६) शिक्षकः प्रश्नं _____ । (प्रच्छ् - क्तवतु)
- ७) बालकेन कन्दुकं _____ । (क्षिप् - क्तः)
- ८) दृश् (अनीयर्) _____
- ९) गायिका _____ गायति । (स्था - शतृ)
- १०) पच् (तुमुन्) _____
- ११) सः सर्पात् _____ । (भी - लट्)
- १२) मया _____ । (गम् - लट्)

(इ) उचित -पदम् (✓) इति चिह्नेन अङ्कयत ।

(5)

- १) मातृ - अस्य द्वितीयाविभक्तिरूपम् (मातृः , मातृषु , मात्रा)
- २) उच्चलनम् - कः सन्धिः ? (चर्त्वसन्धिः , श्रुत्वसन्धिः , छत्वसन्धिः)
- ३) "अधीते" - इति अत्र (शतृ-प्रत्ययः , शानच्-प्रत्ययः , लट् -लकारः)
- ४) दध्मौ - अस्य वचनम् (एकवचनम् , द्विवचनम् , बहुवचनम्)
- ५) गोविन्दे स्नानं (करोति , कुर्वति , करिष्यति) सति जलागमनं स्थगितम् ।

(ई) गणे अनर्ह-पदं पृथक् कुरुत ।

(4)

✓

उदा - पठन् लिखन् वदन् नामन्

१) सतीषु सत्सु सति सताम्

- २) निषाधः गान्धारः मध्यमः शान्तः
 ३) शुकतातः वसिष्ठनसा पराशरात्मजः हृषीकेशः
 ४) चतस्रः चत्वारि चतुर्थः चत्वारः

IV (अ) मेलयत - रिक्तस्थाने उत्तरं लिखत । (5)

- | | | | |
|-------------|--------------|-------------|-------|
| १) गरिमा | शिशुपालवधम् | १) गरिमा | _____ |
| २) कपिध्वजः | जाह्नवीतोयम् | २) कपिध्वजः | _____ |
| ३) माघः | सिद्धिः | ३) माघः | _____ |
| ४) औषधम् | पदलालित्यम् | ४) औषधम् | _____ |
| ५) दण्डी | अर्जुनः | ५) दण्डी | _____ |

(आ) साधु (✓) / असाधु (X) इति लिखत (5)

- १) अर्जुनः रैवतकपर्वते तपः आचरितवान् ।
 २) तत् + लयः = तल्लयः - परसवर्णसन्धिः ।
 ३) अवस्थितान् सर्वान् बन्धून् समीक्ष्य अर्जुनः परया कृपया आविष्टः जातः ।
 ४) वहेः शिखाः सर्वदा अधः यान्ति ।
 ५) सुचिन्तितम् औषधं नाममात्रेण आतुराणाम् अरोगं करोति ।

द्वितीय भागः - संस्कृतभाषया उत्तराणि लिखत ।

(V) एकेन वाक्येन उत्तरं लिखत । (पञ्चानाम्) (5)

- | | |
|---------------------------------------|---|
| १) द्वारकानगरं कुत्र अस्ति ? | ५) भीष्मः कं पूजार्हम् अवदत् ? |
| २) शिवः किमर्थं सन्तुष्टः अभवत् ? | ६) शिवः किम् अस्त्रम् अर्जुनाय दत्तवान् ? |
| ३) मन्त्रालोचनार्थं कौ आगतौ ? | ७) रावणः पूर्वजन्मनि कः आसीत् ? |
| ४) इन्द्रः किमर्थं मुनिवेषं धृतवान् ? | |

साम्प्रतिके काले निखिलेऽस्मिन् जगति पर्यावरणस्य प्रदूषणं मानवसभ्यतायै मुख्या समस्या परिदृश्यते । प्रतिदिनं बृहदाकारौद्यौगिक-यन्त्राणां अपशेषितैः पदार्थैः विविधानां यानादीनां धूम्रपुञ्जैश्च सर्वत्र वायुमण्डलं दूषितं भवति । चर्म-वस्त्र-यन्त्रागारेभ्यः निस्रवेण अपशेष-जलेन जलाशयाः प्रदूषिताः जाताः । प्रदूषित-जलस्य सिञ्चनेन कृषिस्थलानि कलुषितानि भवन्ति । उर्वरा भूमिः मरु भूमीव जायते । अनेन कर्षणं बाध्यते । पर्यावरणस्य प्रदूषणस्य प्रभावात् जगति रोगादीनां वृद्धिः सञ्जाता । मार्गे गच्छद्भ्यः वाहनेभ्यः आगतः तीव्र-ध्वनिः वृद्धानां रुग्णानाञ्च कष्टं जनयति ।

विश्व-स्वास्थ्य-सङ्घटनेन पर्यावरणसन्तुलनार्थम् अनेके उपायाः प्रतिपादिताः । अस्माकं देशेऽपि पर्यावरणप्रदूषणस्य निवारणार्थं केन्द्रिय-शासनेन व्यवस्था क्रियते, तदनुसारं गङ्गानद्याः स्वच्छताभियानम् अशुद्धजलमलादीनां शुद्धीकरणार्थं संयन्त्राणि स्थाप्यन्ते । पर्यावरणस्य संरक्षणार्थं देशस्य नागरिकाः जागृताः भवेयुः । अवकराणां पृथक्करणेन पुनश्चक्रेण च प्रदूषणस्य न्यूनीकरणं साध्यते । ध्वनिप्रदूषण-निवारणार्थं ध्वनिप्रसारणयन्त्राणां प्रयोगः न्यूनतमः करणीयः । वायुमण्डलस्य शुद्धीकरणे वृक्षाणां भागदानं को वा न जानाति? अतः स्थाने स्थाने विविधाः वृक्षाः रोपणीयाः । तेषाम् अभिरक्षणं च करणीयम् । एवञ्च विविधोपायैरेव पर्यावरणस्य संरक्षणं भवितुमर्हति ।

- | | |
|---|--|
| १) वायुमण्डलं कथं दूषितं भवति ? | ४) प्रदूषणस्य न्यूनीकरणं कथं साध्यते ? |
| २) जलाशयाः केन प्रदूषिताः जाताः ? | ५) वृक्षारोपणस्य कः लाभः ? |
| ३) केन्द्रिय-शासनेन का व्यवस्था क्रियते ? | |

(आ) एकं विषयमधिकृत्य 6- 8 वाक्यैः संस्कृतेन प्रबन्धं लिखत ।

(5)

- १) नित्यं भगवद्गीताध्ययनम्
- २) दशदिन-संस्कृतप्रशिक्षण-शिविरस्य महत्त्वम्
- ३) संस्कृते सुभाषितानां महत्त्वम् ।

तृतीयः भागः (संस्कृत/ तमिल् /आङ्गलभाषया उत्तरं लिखत)

(उत्तराणि उत्तरपत्रे लिखत)

(VII) (अ) पदविभागम्, अन्वयं, तात्पर्यं च लिखत । (एकस्य श्लोकस्य) (6)

- १) योत्स्यमानानवेक्षेऽहं य एतेऽत्र समागताः ।
धार्तराष्ट्रस्य दुर्बुद्धेर्युद्धे प्रियचिकीर्षवः ॥ (अथवा)
- २) दृष्ट्वा तु पाण्डवानीकं व्यूढं दुर्योधनस्तदा ।
आचार्यमुपसङ्गम्य राजा वचनमब्रवीत् ॥

(आ) ससन्दर्भं विवृणुत । (द्वे एव)

(6)

- १) " शत्रुवर्गस्य नाशार्थं साधनं देहि । "
- २) " यागयात्रा उचिता । तदा कार्यद्वयमपि भविष्यति । "
- ३) " फलपर्यन्तं तपस्यामाचर । "
- ४) " त्वं तं शरणं गच्छ । "

(VIII) (अ) सन्धिच्छेदं प्रदर्श्य प्रतिपदार्थं तात्पर्यं च लिखत । (एकस्य सुभाषितस्य) (6)

- १) व्यसनानन्तरं सौख्यं स्वल्पमप्यधिकं भवेत् ।
काषायरसमासाद्य स्वाद्वतीवाम्बु विन्दते ॥

(अथवा)

- २) नागुणी गुणिनं वेत्ति गुणी गुणिषु मत्सरी ।
गुणी च गुणरागी च विरलः सरलो जनः ॥

(आ) एकं न्यायं विवृणुत ।

(2)

- १) अन्धपङ्गुन्यायः २) अरुन्धतीप्रदर्शनन्यायः ३) सूचीकटाहन्यायः

(इ) एकस्याः प्रहेलिकायाः उत्तरम् अर्थं च लिखत ।

(3)

- १) विराजराजपुत्रारेः यन्नाम चतुरक्षरम् ।
पूर्वार्धं तव वैरीणां परार्धं तव सङ्गरे ॥

(अथवा)

- २) वृक्षाग्रवासी न च पक्षिजातिः
तृणं च शय्या न च राजयोगी ।
आपीतवर्णो न च हेमधातुः
अतश्च ताम्रः सुरसः क एषः ?

(ई) एकस्याः सूक्तेः अर्थं लिखत ।

(2)

- १) ॥ तां योगमिति मन्यन्ते स्थिरामिन्द्रियधारणाम् ॥

(अथवा)

- २) ॥ स्वे स्वे कर्मण्यभिरतः संसिद्धिं लभते नरः ॥

जयतु संकृतम्

॥शुभम्॥

जयतु भारतम्